

БЕЛАРУСКИ ШУЛЯХ

Адрес рэдакцыі і адміністрацыі:
Берлінскія вул. д. № 12

Рэдакцыя адчынена ад 1 да 2 гадз.
пасля поудня.
Адміністрацыя—зрана ад 10 да 2 гадз.
У вечары ад 5 да 7 гадз.
Рэдакцыя пакідае за сабой права па-
зуць перасыланне рукапісі і до-
рэспонденцыі.

Цена
жобн. нум. 15 к.

Часопіс: з ластукай да лому у Мін-
ску на 1 месец 3 рублі.

Цена абвестак:
за верхнія жытты на 1-й строн. 1 руб.
на днешній — 50 коп.

Штодзеннная грамадзка-палітычная газэта.

59.

Менск. Серада 5 чэрвя 1918 г.

Год I

Абвесткі.

Можа быць на далей адчынена што днія сталоука «Рэ-
чыця Неаполь». Гаспадар: Максей Наман.

Немецкі Градоначальнік.

Захароуская, № 160 у Гірша Шапіро адчынілася но-
масная крама.

Немецкі Градоначальнік

Менск 5/6.

Страты, панесеныя Беларусью у гэтай вайне, шмат авышаюць страты других су бытую Расійскай імперыі, часожаных і на пляну ўсіх немецка-рускіх баёў і сірэднях і спэцыяльных, якімі перад вайной досыць добра ужо начала абзавадзіца Беларусь, але якія ужо завадзіліся як у селянскай так і у дворскай гаспадарцы загінулі.

Страты культурнага мениння у гатунку школау нізшых і сярэднях і спэцыяльных, якімі перад вайной досыць добра ужо начала абзавадзіца Беларусь, але якія ужо завадзіліся як у селянскай так і у дворскай гаспадарцы загінулі.

Але усе гэтыя страты маюць больш-менш агульны характар. На іх паскардзіца можуць усе краі даўранутыя на мільёны рублёў.

Усе гэта было рэзультатам прыватнай і агульна-грамадской працы і працай можа быць вернута, калі толькі як съед даляжыць сваіх сілаў да адбудовы краю.

Есьць апрача іх іншэ адна страта малчымая толькі для Беларусі і таго, што найзаўзятай працай яе у кароткі час не направіш і не вернет. Гэта — страта лісоу.

Грунтам гаспадаркі для Беларусі было канечна земляробство. Аднак пі тая ступень сельска-гаспадарскай культуры і грамадской арганізацыі на якой нае трымала «масць» — Расія, была прычынай што сваім хлебам мы ледзьве што, так-сяк, карыліся.

А гроши і патрэбы краю прадукты інші у краі за вывозаны у унутраную Расію, на Украіну і за граніцу десь.

Прауда і выкарыстанне красавага лясного багацця рабілося надта кепска, ні па гаспадарску. Вывоз лясных матэр'ялаў у двае болей даходу каб яго лепі наставіць і разам с тым і агамачау бы краі ад запасу лісоу, але на ім да часу зібраўся наш гаспадарскі значэнне.

І насыля вайны надоўга іншэ пакуль удасца ірацый на правіць усе ваянныя шкоды і наставіць на выжыць ступень нашы земляробство, лесы будуть глаўна асновай нашай краевай гаспадаркі.

А з імі вайна збійнілася надта німільсцю. Акіны бліндажы, баракі, дарогі і проста артылерыйскі агэві жэрді нашы дрэвы і пікадуючы ні думаючы аб tym што з гэтага будзе далей. Подлуг з гэтага усікі «ваенныя» дастаушчыкі дзесяткамі тысяч бэрвенніцу у штуках і пілаваным матэр'яле карыстаючы з асобных льготных праву высыдалі на іх лес у Расію на Украіну.

Рэвалюцыя дадала імпэту гэтай справе нішчэння. З аднаго боку падрадчыкі сіняшылі выкарыстаць з астаткаў сваіх прывілеяў на глум народнага мениння і паменшылі, катоўрым ні было ужо чаго губіць, з другога боку селяне, катоўрым адразу адчыніўся доступ да забароненага мейсца, старавіліся як мага. Добры будоўляны лес высекаўся на дровы, сексея проста с пля абы-б пі дастаўся ві «вашым ні нашым» і аставаўся гаіць на месцы.

На жаль мы чусем, што і

ціпер нават ідзець тое-ж глумленне, Гегаму прычынай той нішчыны прауны стан у якім знаходзіца Беларусь. Закона

мі расійскага ураду, якія ціпер ні маюць тутака ававязковай сілы прыватная земская уласнасць скасавана. Першая

устаўная грамата Рады пібы падцварціла іх, але нічога пісунага, нічога выразнага у кірунку аграрнага законодавства німа і пісунага будзе да склікания Устаноуочага Беларускага Сойму.

І да гэтага часу усе хотаюць на праудзі есьць грамадзяніні краю, павінны — быті-б устрымца ад прычынення яму шкоды.

Добра арганізаваная улада разумеецца і ні дапусціла бытіць гэто. Але краеўская Беларуская Улада да гэтых часі іншэ знаходзіца на ступені арганізацыі і дачамагчы краеўскім бядзе дауню ужо павінна

была-б узяцца прыватнай ініцыятывы.

Скрыпты шовіністы.

2 чэрвя 1918

Менск...

Захароуская...

«Orzel»... «Orzel»...

«Orzel»...

Адзін... другі... трэці... дзесяты... двадцаты!

Маўляў стая каршуноу посядца над галавой пабожнага люду абскубаныя польскія арлы.

Трапечуць крыліямі на падушках ветрам пратэсах...

Хцівым, жэрлівым воках выглядаючы сабе ахвяры.

У воках і на бальконах, на вытыканых рукамі працавітай беларускай «хлоцкі» кабялцох, дзе над абразом Маткі Божай і Збавіцеля, дзе над імі сядзяць зноў тыя самыя, падобныя да мокрай, абскубанай вароны, нахабныя, хцівакія польскія арлы.

— Што гэто?

— Дэмонастрыя?

— Маміфэстация? — чаго?

— Для каго? Проціў каго?

— Не, гэто рэлігійная працэсія...

— Перарэбленая палікамі у польскую маніфэстацию.

Гэто абход съвата Цела Божага, замучанага людзкай ці-праудаю і адданага нашарпанне капдзюрамі драпежніка.

Гэто падмена рэлігіі на падліткі.

Этот глуп моральны гвалт, над нацыянальным пачуццём Беларускага народу, учынены праз ашуканство, праз выкарыстанне яго рэлігійнасці...

Гэто блюзнерство над рэлігіяй.

Этот нічым пі вытлумачаны нідагляд духавенства, катарае у Дом Божы пушчае махлироў, выгнаных адгуль ужо адзін раз Тым, чым Цела вышноў з дому урочыстым паходам съвяточна учіць беларускія каталіцкія люд.

А. Невядворскі.

Агульныя весткі.

БЭРЛІН, 30/V. Яго Імпэратарская Вялікасцьі гэрманскі Імпэратар паслаў кронпринцу вось якую тэлеграму: Яго Імпэратарская Высокасці Кронпринцу, генэралу ад інфантэрыі і Глаунакамандуючу му Армейскай Группай Германскага Кронпринца. Дзесяціліткіх усіхехау, дасыцігнутых у гэтых дніх падчыненімі Табе Армейскай Группы адложнымі і выпытанымі войскамі якай знаходзіца пад Твайм камандаваннем, адараю Цібэ зоркай Вялікага камандора ордэна пануючага дома Гогэнцоллерна, з мечамі, і вызываюю Табе па поваду гэтага вялікага і заслужанага адлічы мае сэрдечны пажаданні.

Вільгельм.

J. R.

ЦУРЫХ, 31/V. Газэта «Найе Цурыхэр Цайтунг» паведамляе з Бүзнос-Айрэса: Урад прызнаў парадчыка пасольства, Дэнгофа, як паверанага у справах Германіі.

ЦУРЫХ, 31/V. Згодна паведамлення Гаваса, у Гішпаніі захварэло відэмкі калі 8 мільёну чалавек. Каралю ўсё яшчэ ні здаровіца. Дохтары апавешчалі, што хвароба выклікана катаральнымі бацьліламі.

БЭРН, 1/VI. Учора Клемансо прыняў дэпутацію соцыялісту і гаварыў з ёй аб разных пытаннях, глаўнае тычучыя ваенныя становішча. Ен заявіў, што адмаўляеца ад абсуджання пытання Кацшэна і Бруна аб ваенных апераціях і зробіць у аўторак належачую заяву у палаце.

ПАРЫЖ, 1/VI. Клемансо забараніў усікага роду одпускі, за выключэннем выпадкаў хваробы.

БУКАРЭСТ, 31/V. А будучым ураджаю у Басарабіі, басарабскі міністр, Інкулет, паведаміў, што у Басарабіі у гэтых годзе куды болей абрэлена як у звычайні часы. Піма пі кроху нізаселнай агадароднай замлі. Віды на ураджай вельмі прымітивны.

Варшаускі університет. Лік за післяшахся на будучи сенатор у варшаускім університеті студента даходзіць ўсяго 2,220 чалавек. З іх — 54,2% хрысьні, і 45,8% вурэяу.

РЫМ. 28/V. «Жыорнал д'Італія» паведамляе: Учора раніцай, калі ўсе цесніліся у церкві сів. Злучэння, раптам раздаўся крык: «Ратуйцеся! на помоч!» Натоўп, папоўняўшы церкаў і пашерць, апанавала вялікая паніка. У съпіску пагінуло 7 і равено 120 чалавек. Разследаванне паказало, што крыкі былі пушчаны гісторичнай кабетай, вар'ятай.

ЖЕНЕВА, 29/V. Як паведамляюць парижскія часопісы, апрача ўзабоніўшага сільного абстрэлу, два разы былі трывогі дзеля лятуноў. Ліонская прэсса констатыруе адбурское сярод насілення, так і афіцыяльнае паведамленне лічыло, што гарманскія дальнабойныя арудзіі зіпізены, але апразважэнне гэтаму было зроблено ворагам страшным чынам. Ваени савет дзяржаў Згоды адбіўшы салідарнасць над старымісткамі президента.

Весткі з Расіі

— Як паведамляе Балканскіе Агенцтва. Плеханау відавацца ў тым, што ён, са згоды Мілюкова, кірауніка кафетау, падгатавляў контэррэвалюцию. У яго пецібрскім памішканні быў зроблены обыск.

Плеханау — кіраунік правай соціялістычнай партыі «Едніцтво», называючай сябе соняшнікі-патріатичнай, проці каторай крайня соціялістычнай вядуць вялікую барацьбу.

— **МАСКВА,** 28/V. Ад імяні расійскага ураду народны камісар па міжнародных спраўах, Чычарын, паслаў французкаму ураду вось якое паведамленне. Заіва французкаму пасла Мулена у цяжкія часы, каторы перажывае ціпер расійскі народ, ні можа памагчы у палажэнні адносін паміж Францыей і Расіей і ні царпіма. Савецкі урад выказывае сваю цвёрдую пеўнасць що Мулен зараз жа будзе адкліканы.

— **МАСКВА,** 29/V. «Новая Жызнь» піша, што весткі аб новай згодзі паміж Японіяй і Кітаем, пакіраванай праціў Германіі, трэба разумець як спробу нікаторых кол у Лёндані і Вашынгтоне, фарсіраваць здарэнні на Далёкім Усходзе. У Москве у гэтай згодзі бачуць пагрозу Расіі.

— «Рын. Жызнь» пробуе падвесыці нікаторых падрахункі а пагромах майткаў.

У Тульскай губ., напрыклад было зруйновано у працяг 1917 г. 180 майткаў поўнасцю і 80 майт. часцічна. У Рязанская губ. за гэты час пачарпело ад пагромаў болей 430 м.

Пры гэтых, калі за першы месец революцыі зруйновано

ўсяго шэсць эканомій, то пайвлікі лік пагромаў на першы месец большавіцкага перэвароту, калі іх было 80.

Страты па Тульской губ. лічупца прыблізільна калі 30 мільёнаў руб. Болей другіх падцярпеў Ефраімскі павет, дзе маенткі сцерты і знішчены так, што ад іх і знаху і асталося. У Сімбірской губ., прыблізільна, той самы абрац: працэкт зруйнаваных маенткаў раўненіца двум трэцім ўсяго ліку майткаў у губерні. У полымі згінуў хутар патомкаў Карамзіна, разграбавана Дзержавінская усадьба. Страты у Пензенской губерні даходзіць 20 з лічкай мільёнаў, Хаўрус земліўшнікаў лічыць, што да 1/1 — 1918 г. у Расіі згінуло пры аграрных беспададках па поўтара мільярда вартасці і калі 2 тысяч чалавек.

На беларускім шляху.

Загадчык трупа «Першага Таварыства Беларускай Драмы і Камэдыі» Ф. Ждановіч звярнуўся у Народны Сакрэтарыят с дакладам аб прынцыпі пад апеку Народнага Сакрэтарыяту беларускага тэатру у поўным складзе, з інвентаром, касцюміроўкай і інш.

Народны Сакрэтарыят на гэты згодзіўся. Дэталі установы і развіція Беларускага тэатру на усей Беларусі пакінна разіць камісія Народнага Сакрэтарыяту пры учасці прадстаўнікоў тэатру і літаратуры.

МЕНСКАЕ ЖЫЦЦЕ.

У чырвінным крижку, згодна вывешаному за подпісю поўномоцнага захаднага района прыказу ад 4-го па 10-е чэрвень павінна быць зроблена регистрацыя сесыцер міласэрдзія, як знакі дзяржавы на службе, так і адкамандзірованых у абышчыну абышчынскіх сесыцер міласэрдзія.

Асобы у форме сястры або чынны Р. О. К. К. са знакамі, ні маючы пасця 15 чэрвеня новых рагістрацыйных картак, будуць затрымлівачца міліцыяй і карацца судом.

На Троіцкім пляцу у панадзелак, 3 чэрвень болей ўсяго было дро:

сасновыя — 15—18 р. воз. бярозавыя — 20—25 р. кісле малако — 1 р. кв. сметана — 4½—6 р. кв. граблі — 2 р. шт. драбіна — 10 р. упраж (на 1 кг) — 90 р. абады — 60—70 р. пара.

Паверачная рагістрацыя салат у воінскага начальніка ні вызначаеца вялікім наплывам, бо канечны срок 15 чэрвеня.

Штодзенная чарга некалькі дзесяткоў чалавек.

Малы лік служачых управлінскіх штатаў Л. Р. ж. д. с прычын ед'езда большасці

служачых у Москву у раду камісараў па дэкрэтскія прыбаўкі, дайшоу да таго, што у хуткім часе будзе падняты пытанне а пераводзе сумніўнай катэгорыі з Москвы акупаваным уласціцам, дзеля раздачи па назначэнню.

Цены за майткі на Старожоўскім праваслаўным магільніку за апошні час вельмі падняліся (замест 5—10 руб. цяпер 50 р. і больш), па іншых цыятыве нікаторых ад падхвіланія, у хуткім часе мае быць ургуліровано праз епархіальны уласціці.

Тое самае і плата за трабаіспрауленне і за аблакадку маўгілі.

Абмен царскіх грэшай на акупацийныя за апошнія дні у «Вэкслельштубе» прыняу вялікія размеры: прыкметающы доугая чарга перед двума окнамі.

«Керэнкі» 20 і 40 руб. вартасці, як кожа абвестка, у абломні прыймаюцца.

За царскіх рублі даеца па ранейшаму — за 1 р.—1 р. 25 к. німец.

Банкірскія ж канторы даюць цяпер за 1 р. царскіх — 1 р. 24 акуп.

Выдача гербаты па бонах уводзіцца німецкімі уладамі у бягучым месяцы, бо за апошні час гэты прадукт с пад палы прадаецца па 40 р. фунта.

С пачатку запасы гербаты будуть рэзвізацца, так як быўлі рэзвізованы кіль, цукер і другія прадукты.

У ліку бліжэйшых мерапрыяцій, намечаных новым месцкім галавою Хржонстоускім, сэць так сама асабая, як ен казаў, забота аб абедзечаніі месцкіх установаў прадуктамі першай патрабнасці.

Нідахват суммы губ. Казначэйства, патрэбных для выплаты па трабавацельным ведамасцям пэнсіі за май казеннім установам, у вялікім стопні.

Паступіло бандэрольна гозбору з запалак на 105,000 руб.

Канцэлія старшага натарыуса, эвакуіраваная у 1915 г. у Москву, мае зноў пачаць свою працу у бягучым месяцы.

Патрэбнасць у гэтым установе вялікая бо усе крэластныя акты, зробленыя малодшымі натарыусамі, лежаць без руху — німа каму пацьверджаць.

У пасядзенні месцкай думы, Рэшэнно выбары члену упраўлы, замест адказаўшыхся Зальманова і Фрумкіна-Віхман, рабіцца заутра, 6 чэрвеня.

Начальнік Л. Р. ж. д. Зеля тэлеграмай па лініі паведаміў, што яго уласціці, як главы дарогі, фактычна перайшла да німецкіх ж. д. уласціці да віленскага абластнага управління № 5, і што ен, Зеля, часова астаецца тут толькі да канца ліквідацыі.

Паміж іншым: ад'езд Л. Р. служачых у Москву у раду камісараў дзеля атрымання дэкрэтскіх дабавак, да таго зменшыя упраўленскія штаты (ад глаунай бухгалтэріі, напрыклад, нічога ні асталося), што прыдзеца наніць часць персаналу спэцыяльна дзеля аканчання діквідацыі...

Малы лік служачых управлінскіх штатаў Л. Р. ж. д. с прычын ед'езда большасці

Афіцыяльнае паведамленне німецкага вярхоуна камандавання за 3 чэрвень 1918 року.

Захадні тэатр вайны.

Група армію Кронпринца Рупрэхта.

Часамі ажыўляючыся артылерыйскія бітвы, варожы атакі захаднай Вейсаля і на поўначы р. Ліс былі адбиты.

Група армію Германскага Кронпринца.

Дзесяці днапаўнення французскіх і ангельскіх армейскіх корпусаў, разбітых нашымі атакамі і дзеля падтрымкі шмат падцярпіўшых дызіліў, рагы пасыпешно дамаўляючыся суседzkімі арміямі падвескі і уступілі у бітву новыя французскія разэрві, быўшыя раней на другіх, далёка адстойчых фронтах.

На поўначы ад Эльбы яны безуспешно пробавалі утрыманы за сабою указания ім пазыцыі. Мы выбіхі іх у сильным бою з аконаў па лініі Мулен-су-Туван — Сант Крыстоф — Венгр. На поўдні Суассона быў ўзяты Шодэн. Мы працівуліся атакай праз Сай'ор да ўсходняга берагу лісоў Віллера — Котэра. На поўдні рэкі Урк непрміцель рабіў сильныя атакі, яны былі адбиты з цяжкімі для яго стратамі. За Куршан і Монт'єрам мы заўлададлі майткамі і занялі ўзвышкі захадней замчышча Т'ерры.

На Марне, паміж Марнай і Рэймсам становішча было перамен.

Жалезнныя дарогі, занятыя перавозкай войск да фронту, былі удачліва атакаваны машинамі ўзведушнымі бомбамі. Мы зьбіхі 31 варожы аэроцілян. Лейтэнант Менкгоф зрабіў сваё 29 і 30, а лейтэнант Левенгардт і Уэт сваё 25 ўзведушныя перамогі.

Перны-Генэрал-кватэрнайстар фон-Людзандорф.

Програма месцкага войта.

Супрацоунік «М. Е.» меў размову з новым месцкім войтом, п. С. Хржонстоускім, каторы сказаў аб сваій праграме: «Першым майі заданнем будзе улепшэнне месцкіх фінансаў: зъменшэнне як можна выдаткаў, і павялічэнне даходаў. Другім будзе праца для безработных. Думаю прасіць німецкія улады аб пажыцці места на далейшае брукаванне вуліц, будоулю новай водаправоднай вежы, у якой чуецца вялікая патраба і г. д.

Новы войт думае гэтае сама патрабавацца устроіць у Менску, за дапамогай німецкіх уладаў, электрычны трамвай, прадпрыемства сулячае выгоды насяленню, також і месте.

У канцы здадзіла «дзень кветкі» на карысць бедных. Чыстага даходу сабралі 1530 м. 50 фэн.

Напамінанне. Начальнік управління Літвы ішча разпярэджае, што курыць у лесі, а також рискладаць цыплю і выпаліваць шкодныя травы на пожнях і ў садох забаронено. У часе лясных і іншых пажараў жыхары на жаданне уласціці павінны памагаць тушыць іх.

ГОРАДНЯ. На другі дзень Сёмухі тутэйшыя жыдоўскія грамада наладзіла «дзень кветкі» на карысць бедных. Чыстага даходу сабралі 1530 м. 50 фэн.

«Grodn. Ztg.» наказывае, што так званы «царскія» рублі будуть прынімаць па курсу 1 м. 25 ф. толькі ішча да 15 чэрвеня. Ці пасця 6 гэтага дня будуть наагул прынімаць «царскія» рублі і па якім курсе, гэта залежыць ад далейшага ходу здарэвнія у Расіі.

ДЗВІНСК. У суботу перад Сёмухай тут узвінуся вялізарны пажар, ад катарае згарэло кали 30 дамоў. Больш за 50 сямей астадліся пад голым небам.

«Гоман».

Рэдактар А. Прушынскі.

Выдавецтво Т-ва «Заранка».